

POSTANOWIENIE

26 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 26 października 2023 r. w Warszawie
zażalenia Ł. M.

na wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie

z 2 marca 2023 r., VI Ca 1097/22,

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.

przeciwko Ł. M.

z udziałem interwenienta ubocznego I. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego

Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia
kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie, na skutek apelacji interwenienta ubocznego I. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 7 września 2022 r. w sprawie z powództwa Bank S.A. w W. przeciwko Ł. M. i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy, oddalając powództwo, nie ustalił w prawidłowy sposób faktycznej wysokości zadłużenia pozwanego, z uwzględnieniem poczynionych przezeń wpłat. Wskazał, że Sąd Rejonowy

ograniczył się w tym zakresie do wezwania powódki do przedstawienia salda rachunku, czemu – w przekonaniu Sądu Rejonowego – powódka nie sprostала, nie wziął jednak pod uwagę, że powódka przedstawiła wyciąg operacji na rachunku kredytowym pozwanego, a interwenient uboczny po stronie powodowej wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie wyjaśnił przyczyn oddalenia tego wniosku.

W podsumowaniu Sąd Okręgowy stwierdził, że Sąd Rejonowy nie ustalił okoliczności kluczowych z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy, odstępując m.in. od analizy wyciągu operacji na rachunku kredytowym i ustalenia wysokości zadłużenia pozwanego. Zaskarżone apelacją postanowienie zapadło tym samym, zdaniem Sądu Okręgowego, bez rozpoznania istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.), a Sąd Rejonowy, rozpoznając sprawę ponownie, powinien nie tylko przeprowadzić dowód z opinii biegłego, lecz także zweryfikować prawidłowość zastępstwa pozwanego przez kuratora *absentis*.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył zażaleniem pozwany, reprezentowany przez kuratora procesowego, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., z zastrzeżeniem sytuacji określonych w art. 386 § 2 i 3 k.p.c., sąd może uchylić zaskarżony apelacją wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Jeżeli sąd drugiej instancji uchyła wyrok wydany przez sąd pierwszej instancji ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy, Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie złożone na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., bada, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zastosował art. 386 § 4 k.p.c., tj. czy okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji, mieszczą się w kręgu sytuacji odpowiadających nierozpoznaniu istoty sprawy. Poza zakresem oceny pozostaje natomiast prawidłowość stanowiska co do *meritum* wyrażonego przez sąd drugiej instancji (por. postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54 i z dnia 17 stycznia 2013 r., III CZ 2/13).

W świetle ugruntowanego orzecznictwa, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy sąd pierwszej instancji nie zbada materialnej podstawy żądania, wychodząc z błędnego założenia, że istnieje przeszkoda unicestwiająca roszczenie albo wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315 i z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 170/12, z dnia 14 lutego 2013 r., II CZ 188/12, z dnia 3 lutego 2017 r., II CZ 146/17 i z dnia 13 października 2017 r., I CZ 90/17). Przesłanka ta nie dotyczy zatem sytuacji, w których błąd sądu pierwszej instancji lokuje się w sferze faktów i dowodów, lecz polega na nieprawidłowym założeniu o istnieniu okoliczności stojącej na przeszkodzie ocenie istoty sprawy. Przeszkoda ta może mieć źródło nie tylko w prawie materialnym, jak, przykładowo, w razie przedawnienia roszczenia, lecz również w prawie procesowym, co ma miejsce w razie nieprawidłowego przyjęcia istnienia prejudykatu lub nieprawidłowej oceny granic jego mocy wiążącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., III CZ 63/16).

Z materiału sprawy wynikało, że Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie, jaki uznał za właściwy i dokonał prawnej oceny zasadności powództwa. Przyjął w szczególności, że przedstawiona kopia umowy o korzystanie z karty kredytowej jawi się jako niewiarygodna i wybrakowana; brak jest również podpisanego przez pozwanego aneksu, obejmującego zgodę na podwyższenie limitu kredytowego. W konsekwencji Sąd Rejonowy stwierdził, że powódka nie wykazała zasadności i wysokości swojego roszczenia.

Okoliczność, że w ocenie Sądu Okręgowego dokonana przez Sąd Rejonowy ocena materiału dowodowego jest niepełna i błędna (art. 233 § 1 k.p.c.), nie jest równoznaczna z nierozpoznaniem istoty sprawy, nawet jeżeli dotyczy środków dowodowych lub faktów o zasadniczym znaczeniu dla zasadności żądania. W przyjętym w kodeksie postępowania cywilnego modelu apelacji pełnej

(por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 r., nr 6, poz. 55) sąd drugiej instancji dysponuje analogicznymi kompetencjami w zakresie gromadzenia dowodów i dokonywania ustaleń faktycznych, jak sąd pierwszej instancji. Jeżeli zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, właściwa ocena prawna żądania powinna być poprzedzona przeprowadzeniem dowodów i dokonaniem ustaleń faktycznych, których Sąd Rejonowy zaniechał, ewentualnie poczynił je nieprawidłowo, nic nie stało na przeszkodzie, aby Sąd Okręgowy dokonał tych ustaleń samodzielnie, także wtedy, gdy wymagałoby to przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Podejście takie, w modelu apelacji *cum beneficio novorum*, nie może być utożsamiane z „pozbawieniem strony instancji merytorycznej”, mając na względzie, że sprawne funkcjonowanie tego modelu apelacji warunkowane jest tym, aby przypadki kasatoryjnego uchylenia zaskarżonego orzeczenia miały wyjątkowy charakter. Uchybienia w płaszczyźnie podstawy faktycznej wyroku sądu pierwszej instancji mogą zatem uzasadniać wydanie orzeczenia kasatoryjnego tylko wtedy, gdyby ich skala powodowała konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 *in fine* k.p.c.), czego Sąd Okręgowy nie wskazywał.

W konkluzji zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. należało uznać za trafny. W zakresie natomiast, w jakim w zażaleniu wskazywano na niewykazanie przez powódkę dochodzonego roszczenia i brak potrzeby prowadzenia dowodu z opinii biegłego, wywody te należało uznać za bezprzedmiotowe, jako wykraczające poza kognicję Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym toczącym się na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]

